

“Energetska okolišna politika EU dala nam je priliku da bolje valoriziramo i kapitaliziramo potencijal obnovljivih izvora prvenstveno vode, vjetra, Sunca. Ako se obnovljivi izvori stave u funkciju razvojne politike zemlje, koju će na jasan i transparentan način provesti državna administracija, tada postaju podloga naše veće vrijednosti, bolje konkurentnosti i smanjivanja siromaštva. Napravimo mudre i zrele akte i procedure. Pustimo našem energetsom potencijalu da se na zajedničkom tržištu natječe”, apelira u svom osvrtu na politiku obnovljivaca u Hrvatskoj dobra poznavateljica sektora dr. sc. Kristina ČELIĆ. Ovaj kratki osvrt ima za cilj pojasniti apsurdnu situaciju kakva je nastupila u našem društvu i koja već dugo vremena u Hrvatskoj koči bilo kakva nastojanja da se dogode projekti posebice u energetikom sektoru. Svi prepoznajemo da potencijalna nalazišta plina i nafte, ako se dokažu, povećavaju vrijednosti nacionalnog bogatstva ali ujedno i samim tim posljedično smanjenju zaduženosti neke zemlje. Tako treba razmišljati i u slučaju obnovljivih izvora. Ako se oni stave u funkciju razvojne politike zemlje, koju će na jasan i transparentan način provesti državna administracija, tada postaju podloga naše veće vrijednosti, bolje konkurentnosti i smanjivanja siromaštva. No krenimo od početka i onoga što bi svi građani trebali razumjeti – što zapravo prirodni potencijal i energetika predstavljaju Europskoj uniji. Na službenim web-stranicama Europske unije piše: „Europska unija temelji se na vladavini prava: sva njezina djelovanja temelje se na ugovorima o kojima su dobrovoljno i demokratski odlučile sve države članice. Tim su obvezujućim sporazumima utvrđeni ciljevi EU-a u brojnim područjima djelovanja.“ Energetika je uz promet zapravo najznačajnije područje djelovanja kako bi se ostvario niskougljični razvoj gospodarstva. Energetska politika sa svojim ciljevima je stoga zajednička za države članice i svaka članica ima pravo tu obvezu zajedničkih ciljeva na nacionalnoj razini realizirati sukladno svom nahodjenju (skraćeno: to je pravo izbora vlastitog energetskeg miksa). To je tako jer energetske potencijali, ali i gospodarski i tehnološki stupanj razvoja pojedinih država članica, nije jednak. Vratimo se nakratko na još jedan citat s već navedenog portala: „Jedinstveno ili ‘unutarnje’ tržište glavni je gospodarski pokretač EU-a kojim je u velikoj mjeri omogućeno slobodno kretanje robe, usluga, novca i osoba. Drugi je ključni cilj razvijati taj veliki kapital kako bi Europljani od njega imali što veću korist.“

Dakle naš potencijal na koji se pozivamo i vrijednost nacionalnog bogatstva, vrednovat će se na jedinstvenom ili „unutarnjem“ tržištu EU. Taj dio nam je jasan kada se radi o raznim robama i uslugama pa čak i nafti i naftnim derivatima, ali koliko nam je jasan kada dolazimo na pitanja vezana uz europsko tržište plina i posebice električne energije? Koliko nam je jasno da je Hrvatska još uvijek na kraju lanca opskrbe plinom i koliko zarađuju oni koji taj plin prevoze do nas? Koliko nam je jasno da jedna nova elektrana na postojeću lokaciju, na

ugljen koji dolazi morskim putem, postaje konkurenta u vrlo kratkom vremenu, i napravljena danas, ugrožava dalji rad niza lošijih postrojenja sa starijim tehnologijama za buduće dekade? Koliko nam je jasno da moramo pustiti gospodarstvenike i poduzetnike da djeluju, i da se vlasništvo države ne razlikuje u pojmu od vlasništva bilo kojeg druge pravne i privatne osobe, dokle god se s njim ne upravlja s pozicije privilegije, već tako da svi imaju jednaki tretman? Energetska okolišna politika EU dala nam je priliku da bolje valoriziramo i kapitaliziramo potencijal obnovljivih izvora prvenstveno vode, vjetra, Sunca. Uz to, EU je rekla da nam je obveza napraviti to na jasan i transparentan način, bez diskriminacije i pogodovanja kompanijama u državnom vlasništvu. Vratimo se na primjer zakonodavnog i institucionalnog okvira za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika. On je donesen sukladno svim zahtjevima i pozitivnoj europskoj i svjetskoj praksi. Kako je u Europi posebice dinamičan proces vezan uz nove okolišne direktive po raznim sektorima, nužno ih je pratiti i implementirati, ali to ne znači da će npr. taj tren prestati eksploatacija u Sjevernom moru, jer je nešto novo doneseno na razini Europe.

Dakle, u Hrvatskoj je zaokružen zakonodavni i institucionalni okvir, raspisan natječaj na kojem su imali pravo svi sudjelovati, postavljena su unaprijed „pravila igre“ i ako se pronađu ugljikovodici, oni će biti s radošću dočekani na europskom tržištu u kojem smo i mi, ali i u našem državnom proračunu. Sad bi tu trebali postaviti pitanje: što je s energetske potencijalom vode, vjetra, sunca, biomase, otpada? Imaju li oni tržišnu vrijednost? Naravno da imaju! Imaju, jer se mogu pretvoriti u električnu i toplinsku energiju koja se prodaje na tržištu. Dakle, taj potencijal vrijedi jednako kao i ugljikovodici, a u budućnosti vrijednost će im rasti. Na žalost, do sada tu vrijednost nismo prepoznali, a s novim prijedlogom zakona o obnovljivim izvorima situacija može postati još gora. Navodno, nemajući novaca (ali prije bi se moglo reći volje i znanja) dopustili smo razvoj projekata obnovljive energije bez vlasništva tehnologija, bez sudjelovanja lokalne zajednice u projektima, bez zrelog promišljanja i vrednovanja multiplikativnih učinaka koji ti projekti zajednici mogu donijeti. Za prirodne potencijale države nismo imali snage i znanja kreirati zakonodavni i institucionalni okvir sličan onome koji se primjenjuje u EU, a kod nas odnedavna za ugljikovodike. Takav zreli pristup zapravo obuhvaća jasan i transparentan, dobro pripremljen natječaj, s pravilima igre unaprijed znanim i procedurama koje za sve nediskriminatorno propisuje država. Nemoguće je shvatiti da se pravimo da ne znamo koliko je potencijal na područjima na kojima je država vlasnik i da nam to trebaju reći pojedini investitori koji bi negdje na državnoj zemlji gradili ili njom se služili!

Nepotrebno je da se ponovo ulazi u modele prvobitne akumulacije dodjelom selektivnih prava npr. korištenja biomase za pogone koji nikad neće biti izgrađeni, već služe za dodjelu

energetskog resursa koji se izvozi, jer su na našu biomasu računali kad su u susjednim zemljama gradili velike energane. Plaćamo izvoz otpada koji je sirovina za energane ili konkurentnu proizvodnju cementa u susjedstvu, a isto branimo u vlastitoj državi. Puno je apsurdna na čijem se otklanjanju ne radi, a građani više nemaju unutarnje resurse da financiraju izgradnju objekata koji im ne donose radna mjesta, a stvaraju namete. S druge strane, tim građanima se, kako sada stvari stoje, ne želi omogućiti da sudjeluju u energetske tranziciji s onim što su već platili kroz priključak na elektroenergetsku mrežu. Ne dopušta im se da odmah potroše električnu energiju u svojoj kući gdje je proizvedena i da viškove, ako ih imaju, isporuče u mrežu, čime je tehnički i financijski rasterećuju. Nijeće im se pravo na sudjeluju u univerzalnoj opskrbi električnom energijom koja je u Europi uvriježena kao pojam civilizacijske tekovine, već se i dalje insistira na modelu koji podržava uvoz. I zato je danas u 21 stoljeću, kada sve možemo izgraditi kvalitetnije i bolje, kada imamo puno više spoznaja o tome što i kako trebamo čuvati i štititi, politički neoprostivo provoditi politiku „spaljivanja vještica“ odnosno „spaljivanja projekata“ i pod krinkom očuvanja okoliša nijekati naš energetski potencijal i potencijal našeg geografskog položaja. Napravimo mudre i zrele akte i procedure. Pustimo našem energetskom potencijalu da se na zajedničkom tržištu natječe. Budimo sigurni da nam to neće savjetovati i učiniti nitko sa strane. Počnimo sami sebe više cijeniti pa će to učiniti i drugi.

izvor: energetika-net.com